

Onderwerp Hoofdpijnen Omgevingsprogramma Warmte (wensen en bedenkingen)

De leden van de raad van de gemeente Groningen
te
GRONINGEN

Telefoon 14 050

Bijlage(n) 1

Ons kenmerk 46414-2025

Datum 5-3-2025

Uw brief van

Uw kenmerk

Geachte lezer,

Hierbij vragen wij u uw wensen en bedenkingen te geven bij de hoofdpijnen van het Omgevingsprogramma Warmte, zoals in deze brief beschreven.

Wat is het Omgevingsprogramma Warmte

Het Omgevingsprogramma Warmte wordt, vanuit de Wet gemeentelijke instrumenten warmtetransitie (Wgiw), een verplicht programma onder de Omgevingswet. De Wgiw zal waarschijnlijk 1 januari 2026 in werking treden en vervolgens moet het eerste Omgevingsprogramma Warmte uiterlijk voor 31 december 2026 worden vastgesteld. Deze bevoegdheid ligt, conform de Omgevingswet, bij het college van burgemeester en wethouders.

In het eerste Omgevingsprogramma Warmte beschrijft de gemeente welke stappen zij tot 2035 onderneemt om te zorgen dat wijken, buurten en dorpen overgaan naar een warmtealternatief zonder fossiele brandstoffen. Na het eerste Omgevingsprogramma Warmte volgt elke vijf jaar een nieuw Omgevingsprogramma Warmte, dat dan weer tien jaar vooruitkijkt.

Met de Wgiw kan de gemeente ook gebieden aanwijzen waar het gebruik van (aard)gas eerder dan 2050 wordt stopgezet, de zogenaamde aanwijsbevoegdheid (aard)gasvrij. Hiermee kan de gemeente meer regie nemen op de warmtetransitie van de gebouwde omgeving (woningen en utiliteitsgebouwen). Een taak die wij vanuit het Klimaatakkoord hebben gekregen.

Welke stappen gaan we zetten?

We introduceren met deze brief de hoofdlijnen van het Omgevingsprogramma Warmte. Die leggen we nu aan u voor, maar tegelijkertijd ook aan onze inwoners, organisaties en ondernemers. Hoe we dat doen kunt u lezen in het door ons vastgestelde participatieplan dat als bijlage bij de brief is toegevoegd.

We zullen ook onze warmtesysteemkaart (zie Warmtetransitieplan 2022) actualiseren en laten als eerste stap de verschillende warmtealternatieven doorrekenen op laagste nationale kosten en eindgebruikerskosten voor een aantal verschillende scenario's. Dat geeft ons actueel inzicht in de betaalbaarheid van de verschillende alternatieven. Vervolgens zullen we de kaart verrijken met een aantal technische en sociale criteria, zoals we dat ook met de vorige warmtesysteemkaart hebben gedaan. Op die manier kunnen we ook de haalbaarheid van de verschillende alternatieven duiden.

We gaan vervolgens onze bronnenstrategie herijken. Naast verschillende warmtebronnen en groen gas nemen we de beschikbaarheid van elektriciteit voor warmtepompen hierin mee. Samen met de netbeheerder gaan we verkennen wat en waar op korte termijn mogelijk is en waar eerst aanpassingen aan het elektriciteitsnet nodig zijn om aardgasvrij te worden.

Ondertussen werken wij de isolatieaanpak van Nij Begun verder uit, om te zorgen dat alle woningeigenaren, binnen de 10 jaar dat deze regeling loopt, gebruik hebben kunnen maken van deze extra subsidieregelingen.

Duidelijkheid met drie kaarten

Op basis van de input van de participatie op de uitgangspunten en aandachtsgebieden, de actualisatie van de warmtesysteemkaart en een herijking van de bronnenstrategie gaan we drie kaarten maken. Deze kaarten vormen het hart van het Omgevingsprogramma Warmte. We willen met deze drie kaarten meer duidelijkheid bieden richting onze inwoners, organisaties en ondernemers. Met name als het gaat om wat zij van de gemeente kunnen verwachten en waar zij zelf aan de slag kunnen.

In de Uitvoeringskaart laten we zien in welke wijken en dorpen de gemeente de komende vijf jaar (tot 2030) aan de slag gaat met isoleren en/of aardgasvrij maken. En welke andere projecten we ondernemen voor de verschillende doelgroepen en individuele inwoners, organisaties en ondernemers.

In de Perspectief kaart geven we aan waar we verwachten in de periode van 2030 tot 2035 aan de slag te gaan. Dat staat nog niet vast maar geeft wel een doorkijk. In het volgende Omgevingsprogramma Warmte kijken we opnieuw wat nodig en wenselijk is en verschuift dit perspectief naar een concrete uitvoeringskaart.

In de Visie kaart laten we het eindbeeld zien van een aardgasvrije gemeente op basis van de huidige stand van zaken. Doordat we elke vijf jaar een Omgevingsprogramma Warmte maken kunnen we elke periode verder inzoomen op het eindbeeld. Dat doen we dan wel met de stand van zaken van dat moment en in overleg met onze inwoners, organisaties en ondernemers. De visiekaart laat het eindbeeld zien zonder dat deze in beton is gegoten.

Uitgangspunten Omgevingsprogramma Warmte

Voor het Omgevingsprogramma Warmte hebben we een aantal uitgangspunten geformuleerd die we hieronder aan u willen voorleggen. Deze uitgangspunten leiden vervolgens tot een voorstel voor aandachtsgebieden en focus van onze inzet als gemeente. Die hebben we ook in deze brief opgenomen.

Een van de belangrijkste uitgangspunten in ons beleid is dat de energietransitie niet mag leiden tot een toename van de groeiende ongelijkheid in onze gemeente. We richten ons extra op die doelgroepen die onze hulp nodig hebben om stappen te kunnen zetten.

Daarnaast willen we de komende tien jaar maximaal gebruik maken van de extra middelen die vrijkomen vanuit Nij Begun om woningen te isoleren (maatregelen 28 en 29).

Uiteraard moet de warmtetransitie haalbaar zijn en voldoende voorspelbaar voor iedereen. Daar waar we gestart zijn met de uitrol van een warmtenet gaan we door. Vanwege netcongestie en vanwege Nij Begun leggen we voor de rest van de gemeente de komende jaren meer de nadruk op besparen en isoleren dan op het aardgasvrij maken.

Onze inzet is het meest effectief als we dat gebiedsgericht doen met oog voor de verschillende doelgroepen in die gebieden. Daar gaan we de komende jaren steviger op inzetten. Met een gebiedsgerichte aanpak in de warmtetransitie zijn dan namelijk ook andere opgaven zoals bijvoorbeeld de benodigde versterking in het aardbevingsgebied, de vervanging van riolering en het inrichten van klimaat-adaptieve straten goed te combineren. Tegelijkertijd willen we ook individuele inwoners, organisaties blijven ondersteunen.

Naast de drie kaarten zal ook meer communicatie over de plannen van de gemeente nodig zijn om onze inwoners, organisaties en ondernemers de benodigde duidelijkheid te bieden. We werken dit verder uit in het Omgevingsprogramma Warmte.

Aandachtsgebieden en focus

Met de bovenstaande uitgangspunten komen we tot de volgende aandachtsgebieden voor de komende jaren. Met deze aandachtsgebieden geven we aan waar onze inzet het hoogst is en waar we de focus hebben liggen. We kunnen namelijk niet iedereen tegelijk actief benaderen. Maar met onderstaande activiteiten zorgen we wel dat alle inwoners, organisaties en bedrijven onderdeel zijn van het Omgevingsprogramma Warmte.

		Besparen	Isoleren	Aardgasvrij
Aandacht	Activiteiten			
1	• Integrale wijkaanpak warmtenetwijken NWA;	✓	✓	✓
	• Doelgroep energie-armoede;	✓	✓	
	• Individueel: Duurzaam Groningen en Groningen Werkt Slim.	✓	✓	✓
2	• Wijkaanpak overige wijkvernieuwingswijken;	✓	✓	
	• Dorpenaanpak aardbevingsgebied;	✓	✓	
	• Doelgroep MKB met focus <50fte.	✓	✓	
3	• Doelgroep VvE's (buiten gebiedsaanpak);	✓	✓	
	• Doelgroep kansrijke initiatieven.	✓	✓	

Aandachtsgebied 1

- Bij de integrale wijkaanpak richten we ons op besparen, isoleren en aardgasvrij maken van zowel woningen als utiliteitsgebouwen. Het NWA-gebied (Noordwest Aardgasvrij) betreft de buurten Reitdiepswaard, Kostverloren, Paddepoel-Noord, Paddepoel-Zuid, Selwerd, Tuinwijk, Vinkhuizen-Noord, Vinkhuizen-Zuid en de Zernike Campus. Dat betekent een stevige inzet op de uitrol van het warmtenet. Verdere besluitvorming hierover vindt later in dit jaar plaats.
- Bij de doelgroep energie-armoede gaat het om inwoners waarvan we verwachten dat zij een groot deel van hun inkomen kwijt zijn aan de energierekening en geen investeringsruimte hebben om zelf stappen te ondernemen. We hebben de afgelopen jaren al een aantal gerichte acties ondernomen om deze groep verder te ontzorgen. We zullen ook de komende jaren specifieke acties ontwikkelen waarmee we gezamenlijk stappen zetten naar het structureel verlagen van het energieverbruik voor deze doelgroep.
- Om alle inwoners, organisaties en ondernemers van de gemeente te informeren en inspireren zorgen we dat onze online platforms Duurzaam Groningen en Groningen Werkt Slim actueel en toegankelijk zijn en blijven.

Aandachtsgebied 2

- De uitrol van de gebiedsgerichte isolatieaanpak voor woningeigenaren richt zich, na het NWA-gebied, op de wijkvernieuwing- en focuswijken en op het versterkingsgebied. De isolatieaanpak van Nij Begun voor woningeigenaren wordt op dit moment verder uitgewerkt, waarbij ook aandacht is voor de verschillende doelgroepen en de bijbehorende mate van ondersteuning.
- Naast woningeigenaren willen we ook extra aandacht aan utiliteitsgebouwen besteden. We richten ons eerst op de kleinere MKB-bedrijfsgebouwen en de gebouwen in de wijken en gebieden waar we actief aan de slag gaan.

Aandachtsgebied 3

- We merken dat onze aanpak gericht op VvE's goed werkt en dat er steeds meer vraag is om hen te helpen bij de eerste stap. Ook buiten de wijken en gebieden

waar onze focus ligt. Als er ruimte is dan willen we ook buiten de gebiedsgerichte aanpak VvE's die aan de slag willen ondersteunen.

- Inmiddels zijn er legio energie-initiatieven actief binnen onze gemeente die in hun wijk, dorp of straat aan de slag willen. Ook de komende jaren zullen we hen blijven ondersteunen met kennis en een aanmoedigingssubsidie. We zullen ook met hen verkennen wat de mogelijkheden zijn voor het oprichten van een energie- of warmtegemeenschap.
- We hebben op dit moment voor de gebiedsgerichte aanpak diverse aanpakken ontwikkeld voor de verschillende doelgroepen. We zijn op dit moment bezig met het ontwikkelen van een aanpak voor particuliere huurders.

Inzet aanwijsbevoegdheid (aardgas)vrij

Zoals aangegeven biedt de Wgiw ons straks de mogelijkheid om gebieden aan te wijzen die eerder van het gas afgaan dan 2050. We overwegen deze bevoegdheid in te zetten in het NWA-gebied. We hebben in ons Warmtetransitieplan 2022 al aangegeven dat hier het aardgas op termijn zal verdwijnen. Daarnaast biedt de aanwijzing meer zekerheid aan inwoners, organisaties en ondernemers over de komst van het warmtenet. Met de aanwijzing ontstaat ook duidelijkheid voor de beheerder van het gasnet. Die hoeft in de toekomst het gasnet niet meer te onderhouden voor een beperkt aantal inwoners, organisaties of ondernemers die tot 2050 willen wachten om van het aardgas af te gaan. We onderzoeken samen met WarmteStad BV en Enexis op welke termijn (minimaal 8 jaar) het afsluiten van het aardgas mogelijk is.

Als we over gaan tot deze aanwijzing in het Omgevingsprogramma Warmte dan vinden daarna nog enkele belangrijke stappen plaats. De aanwijsbevoegdheid komt met twee maatwerkregels in het Omgevingsplan. Eén maatwerkregel om het gebied waar een warmtenet komt exact te definiëren en waar de levering van gas komt te vervallen. En een tweede maatwerkregel om aan te geven welke alternatieven mogelijk zijn als men geen gebruik wil maken van het warmtenet. Vanaf het moment van publicatie tot aan de definitieve afsluiting van het gas moet minimaal een periode van acht jaar worden aangehouden. In die tussenliggende periode geldt dan ook een jaarlijkse monitoringsverplichting van het college aan de gemeenteraad over de voortgang.

Wensen en bedenkingen

We vragen u om uw wensen en bedenkingen over:

- De voorgestelde uitgangspunten;
- De voorgestelde aandachtsgebieden en focus;
- De inzet van de aanwijsbevoegdheid;
- De overweging om de aanwijsbevoegdheid in te zetten in het NWA-gebied.

Participatie

In het bijgevoegde participatieplan geven we aan op welke wijze we in gesprek willen gaan en waar de verschillende doelgroepen over mee kunnen praten. We zijn hiermee al gestart en hebben inmiddels een uitgebreide enquête op Groningen Gehoord geplaatst. Met deze vragenlijst willen we met name input ophalen over de inzet van de gemeente. Waar vinden onze inwoners dat wij ons de komende tijd op moeten richten?

Volgvel 5

We zijn inmiddels ook gestart met het gesprek met diverse doelgroepen. Met hen bespreken we de hoofdlijnen zoals ook in deze brief verwoord. Zo hebben we al de eerste gesprekken met woningcorporaties, WarmteStad bv en de energie-initiatieven gevoerd. Met hen hebben we ook afspraken gemaakt over het vervolg.

In het participatieplan hebben we ook aangegeven dat we na elke fase een korte evaluatie uitvoeren of we voldoende brede afspiegeling hebben bereikt en/of bijstelling van het participatieplan nodig is.

Vervolg

Op basis van uw wensen en bedenkingen en de input die we ophalen in het participatieproces maken we eerst een concept Omgevingsprogramma Warmte. Dat verwachten we eind derde kwartaal 2025 gereed te hebben. Ook dit concept willen we aan u en diverse partijen voorleggen. Op basis van de input die we dan ophalen kunnen we een ontwerp Omgevingsprogramma Warmte opstellen dat ter inzage komt te liggen. Het definitieve Omgevingsprogramma Warmte zal dan uiteindelijk door het college worden vastgesteld. Aandachtspunt bij de planning is een eventuele noodzaak voor een Plan-MER procedure of beoordeling. Op dit moment is het onduidelijk of bij het omgevingsprogramma warmte aanzienlijke milieueffecten optreden die een dergelijke tijdrovende procedure op lokaal niveau noodzakelijk maken. We wachten de landelijke ontwikkelingen hierover eerst af.

Wij vertrouwen erop u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd.

Met vriendelijke groet,
burgemeester en wethouders van Groningen,

locoburgemeester,
Mirjam Wijnja

secretaris,
Christien Bronda

Deze brief is elektronisch aangemaakt en daarom niet ondertekend.